

«سرمآمد» بررسی کرد؛

چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان در ابهام آینده‌تنگه‌ها

افت صادرات نفت سعودی‌ها به کمترین میزان ۳۰ سال اخیر

گروه بین الملل - هانیه جعفری -

افزایش تنش‌های نظامی و ادامه‌دار شدن انسداد تنگه هرمز از یک‌سو و موفقیت‌های اخیر نیروهای انصارالله در یمن و تثبیت مدیریت آنها در تنگه باب‌المندب از سوی دیگر موجب شده تا میزان صادرات نفت خام در کشور عربستان حالا به سطوحی بازگشته است که آخرین بار در جریان جنگ خلیج فارس در سال ۱۹۹۰ میلادی تجربه شده بود. بر برخی تحلیلگران معتقدند که ادامه داشتن این شرایط می‌تواند دستیابی به اهداف پیش‌بینی شده در چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان سعودی را با ابهام و چالش مواجه کند.

تازه‌ترین گزارش‌های آژانس بین‌المللی انرژی و آمارهای رسمی منتشر شده از سوی سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)، حاکی از این است که تولید روزانه نفت خام در عربستان سعودی با کاهش نزدیک به دو میلیون بشکه در روز، به حدود شش و دو دهم میلیون بشکه تنزل یافته است. از طرف دیگر بررسی گزارش‌های منتشر شده از سوی سازمان‌های بین‌المللی رصدکننده تردد کشتی‌های تجاری و داده‌های ردیابی نفتکش‌ها توسط موسسات کاپلر و ورتکسا نیز تایید می‌کند که با ادامه‌دار شدن تنش‌های منطقه، صادرات واقعی دریاپایه عربستان به محدوده کم‌سابقه سه میلیون بشکه در روز سقوط کرده است.

دبیرخانه اوپک در آخرین گزارش خود (روزهای پایانی هفته گذشته) اطلاع داد که تولیدش در ماه آگوست، ۱.۹ میلیون بشکه در روز کاهش یافته و به ۶.۲۲۸ میلیون بشکه در روز رسیده است. این رقم حتی کاهش شدیدتری را نسبت به پایین‌ترین سطح قبلی که در آوریل ثبت شد، نشان می‌دهد. این کاهش پس از چندین ماه بهبود تولید برای بزرگ‌ترین تولیدکننده عضو اوپک رخ داده و نشان دهنده تاثیر جنگ تحمیلی طولانی مدت آمریکا ی صهیونی علیه ایران بر تولیدکنندگان انرژی خاورمیانه است. این در حالی است که قیمت آتی نفت خام برنت هفته جاری با حملات آمریکا به نفتکش‌های ایرانی در خلیج فارس، به بالای ۱۰۰ دلار در هر بشکه رسید.

تولید نفت عربستان در کف ۳۰ ساله

تازه‌ترین گزارش آژانس بین‌المللی انرژی نشان می‌دهد عرضه نفت خام عربستان در آگوست به حدود ۶ میلیون بشکه در روز کاهش یافته است، یعنی حدود ۲۳ میلیون بشکه در روز کمتر از ژوئیه، این میزان، از نگاه IEA، پایین‌ترین سطح عرضه عربستان در بیش از سه دهه گذشته است. این آمار در حالی منتشر شده که آمار رسمی ارائه‌شده از سوی عربستان به اوپک تفاگوست دارد. ریاض میزان تولید آگوست را حدود ۶.۲۳۸ میلیون بشکه در روز و میزان عرضه به

بازار را ۷.۱۲۲ میلیون بشکه در روز اعلام کرده است. تفاگوست میان آمارهای رسمی و برآورد IEA عمدتاً به دشواری اندازه‌گیری جریان واقعی نفت در شرایط جنگی، انتقال کشتی به کشتی و حرکت نفتکش‌ها بدون فعال بودن سامانه‌های شناسایی مربوط می‌شود. با این حال، حتی محافظه کارانه‌ترین داده‌ها نیز تصویر روشنی از کاهش شدید صادرات عربستان ارائه می‌کنند. برآوردهای بازار از جمله داده‌های Kpler و Vortexa نشان می‌دهد بارگیری نفت خام عربستان در آگوست به حدود ۳.۱ تا ۳.۵ میلیون بشکه در روز کاهش یافته است؛ در حالی که پیش از تشدید بحران، صادرات عربستان چندین میلیون بشکه در روز بیشتر بود. فایننشال تایمز نیز صادرات نفت خام عربستان در آگوست را حدود ۳.۱ میلیون بشکه در روز برآورد کرده و آن را پایین‌ترین سطح از دست‌کم سال ۲۰۱۳ دانسته است. بنابراین اگرچه نمی‌توان با داده‌های موجود ادعا کرد که «صادرات نفت عربستان در ۳۰ سال گذشته بی‌سابقه بوده است»، اما می‌توان با اطمینان گفت عرضه نفت عربستان به پایین‌ترین سطح بیش از سه دهه رسیده و صادرات نیز به پایین‌ترین سطوح ثبت‌شده در داده‌های در دسترس بازار سقوط کرده است.

سهم بزرگی از این جریان دارد. مقصد اصلی نفت خلیج فارس، بازارهای آسیایی است و چین، هند، ژاپن و کره جنوبی در مجموع بخش بزرگی از صادرات نفت منطقه را جذب می‌کنند. بررسی‌ها حاکی از این است که کاهش شدید عبور نفتکش‌ها از هرمز، عربستان را مجبور کرده است که در عمل بخشی از نفت خود را از مسیرهای جایگزین منتقل کند. مهم‌ترین گزینه، خط لوله East-West یا پترولاین است که نفت میدین شرقی عربستان را به بندر ینبع در دریای سرخ منتقل می‌کند. این خط لوله در شرایط عادی می‌تواند چند میلیون بشکه در روز نفت را از مسیر هرمز دور کند و در واقع مهم‌ترین بیمه ژئوپلیتیکی عربستان در برابر بسته‌شدن هرمز محسوب می‌شود.

باب‌المندب؛ مسیر جایگزین ناامن

از طرف دیگر طی روزهای گذشته با تشدید فعالیت حوثی‌ها در یمن و افزایش حملات به کشتی‌ها و زیرساخت‌های نفتی عربستان، مسیر دریای سرخ و باب‌المندب نیز به یک گلوگاه برای صادرات نفت ریاض تبدیل شد. این تحول از منظر اقتصادی بسیار مهم است. عربستان می‌توانست استدلال کند که اگر هرمز ناامن باشد، نفت را از طریق خط لوله شرق - غرب به آسیایی یا اروپایی می‌کند. اما حملات حوثی‌ها به کشتیرانی در دریای سرخ و تهدید بندر ینبع، جازان و مسیر باب‌المندب، عملاً همین «پلن B» عربستان را نیز آسیب‌پذیر کرد.

خبرگزاری رویترز در همین حال گزارش داده است که در هفته‌های اخیر نفتکش‌ها برای کاهش ریسک حمله، سامانه‌های ردیابی خود را خاموش کرده‌اند و همین موضوع اندازه‌گیری دقیق صادرات عربستان از دریای سرخ را دشوار کرده است. در ماه آگوست، بارگیری نفت از ینبع به‌شدت کاهش یافت. در اوایل سپتامبر نشانه‌هایی از بهبود مشاهده شد و داده‌های Vortexa از افزایش بارگیری نفت خام و میعانات در ینبع تا حدود ۳.۷ میلیون بشکه در روز خبر داد؛ اما این در تازه‌ترین تحول، عربستان در ۱۱ سپتامبر خط کشتیرانی در دریای سرخ و تهدید پهنای خلیج فارس به بازارهای جهانی است. بر اساس داده‌های آژانس بین‌المللی انرژی، در سال ۲۰۲۵ حدود ۲۰ میلیون بشکه در روز نفت از این آبراه عبور کرده است، حجمی معادل حدود یک‌پنجم تجارت جهانی نفت. عربستان نیز

راهبردی پریم در دهانه باب‌المندب را در دست گرفتند. چنین تحولی، اهمیت ژئوپلیتیکی بحران را چند برابر می‌کند؛ زیرا عربستان اکنون با وضعیتی مواجه است که دو مسیر مهم صادراتی آن - هرمز و باب‌المندب - هم‌زمان با ریسک امنیتی مواجه شده‌اند.

بحران برای چشم‌انداز ۲۰۳۰

با این حال برخی کارشناسان معتقدند که کاهش صادرات تنها هزینه عربستان نیست. هزینه حمل نفتکش‌ها به‌شدت افزایش یافته است. رویترز در ۱۱ سپتامبر گزارش داد نرخ اجاره نفتکش‌های VLCC برای مسیر خلیج عمان به چین به حدود Worldscale ۴۵۰ رسیده که تقریباً معادل ۱۱.۵ دلار برای هر بشکه است؛ بالاترین سطح ثبت‌شده از زمان آغاز این شاخص در سال جاری. بنابراین حتی زمانی که عربستان موفق می‌شود نفت را از مسیرهای جایگزین به مشتری آسیایی برساند، هزینه رساندن هر بشکه نفت به مقصد افزایش یافته است.

از طرف دیگر، استفاده از مسیرهای طولانی‌تر مانند انتقال از دریای سرخ، سوئز یا عملیات کشتی به کشتی، هزینه‌های بیمه، زمان سفر و نیز به نفتکش را افزایش می‌دهد. این شرایط بخشی از مزیت رقابتی سنتی نفت عربستان را تضعیف می‌کند. اقتصاد عربستان در سال‌های اخیر تلاش کرده وابستگی مستقیم خود به نفت را کاهش دهد، اما نفت همچنان منبع اصلی قدرت مالی دولت و موتور تأمین منابع پروژه‌های بزرگ است. از این منظر، کاهش صادرات نفت در زمانی که ریاض در حال تأمین مالی پروژه‌های عظیم زیرساختی، گردشگری، فناوری و شهرهای جدید است، یک ریسک جدی محسوب می‌شود.

البته ذخایر مالی، ظرفیت تولید بالا و توانایی آرامکو برای جذب شوک‌های بازار باعث می‌شود عربستان در کوتاه‌مدت با بحران مالی فوری مواجه نشود. اما اگر اختلال در هرمز و باب‌المندب طولانی شود، مسئله از یک شوک موقت به یک تغییر ساختاری تبدیل خواهد شد: عربستان نفت دارد، اما ممکن است برای مدتی نتواند آن را با همان سرعت، هزینه و اطمینان گذشته به مشتری برساند. کاهش شدید عرضه و صادرات نفت عربستان در تابستان ۲۰۲۶ را باید یکی از مهم‌ترین پیامدهای اقتصادی جنگ آمریکا علیه ایران دانست. این بحران نشان داد که قدرت نفتی عربستان تنها به میزان ذخایر و ظرفیت تولید آن وابسته نیست؛ امنیت مسیر صادرات نیز بخشی از قدرت نفتی است.

وزیر نیرو:

اعتماد مردم به دولت مبنای عبور از ناترازی شد

وزیر نیرو با تأکید بر اینکه اعتماد متقابل مردم و دولت، سرمایه اصلی مدیریت مصرف و پایداری شبکه در اوج بار تابستان بود، رشد کشفیات مراکز غیرمجاز رمزارز ناشی از افزایش تخلف نیست، بلکه نتیجه احساس مسئولیت و گزارش‌های بی‌منت مردمی برای صیانت از بیت‌المال است.

به گزارش اقتصادسرمآمد، عباس علی‌آبادی در شش‌وی سیاست‌گذاری پویش «۲۵ درجه، قرار همدلی» اظهار داشت: اگر امروز موفقیتی در مدیریت شبکه و ناترازی برق حاصل شده، ثمره صداقت در گفتار و ارتباط شفاف و درست با مردم است. ما هرگز به مردم خلاف واقع نگفتیم و مردم نیز با اعتماد به خدمتگزاران خود، در این مسیر بزرگ همراهی کردند. وی با اشاره به اثرگذاری گزارش‌های مردمی در مقابله با سودجویان شبکه برق اعلام کرد: موضوع کشف مراکز استخراچ غیرمجاز رمزارز فقط به دلیل مشوق‌ها یا جواز نقدی نیست؛ بلکه مردم به این باور رسیده‌اند که دست‌اندازی به برق، تضییع حقوق عامه و آسیب به بیت‌المال است. علی‌آبادی افزود: بخش اعظم گزارش‌های دریافتی از سوی خود شهروندان و بدون هیچ گونه چشم‌داشتی اعلام شده است. وزیر نیرو تأکید کرد: بر همین اساس افزایش آمار کشفیات ماینرهای غیرمجاز نشان‌دهنده رشد تخلفات در کشور نیست، بلکه حاکی از افزایش مسئولیت‌پذیری اجتماعی و اعتماد عمومی به دولت است که صمیمانه از این همراهی سپاسگزاریم.

دوشنبه- ۲۳ شهریور ۱۴۰۵ - سال دوازدهم - شماره ۲۵۸۲

آب و انرژی ۵ انرژی

سختگوی صنعت برق:

بخش خصوصی برای واردات برق از کشورهای همسایه اقدام کند

معاون برق و انرژی وزارت نیرو از هموار شدن امکان واردات برق از کشورهای همسایه خبر داد و گفت: بخش خصوصی می‌تواند برای تأمین انرژی برق مورد نیاز خود از این مسیر اقدام کند.

به گزارش اقتصادسرمآمد، مصطفی رجبی مشهدی در گفت‌وگو با خبرنگاران اظهار داشت: هماهنگی‌ها برای واردات برق با کشورهای شمالی ایران انجام گرفته و قراردادهایی با ترکمنستان و ارمنستان برای تأمین برق منعقد شده است که بر اساس آن حدود ۳۲۰ مگاوات برق از ترکمنستان با انرژی تقریبی ۲ میلیارد کیلووات ساعت در سال و حدود ۳۰۰ تا ۲۵۰ مگاوات نیز از شبکه ارمنستان وارد می‌شود. ویواردات برق را گام مهمی در تأمین انرژی مورد نیاز کشور دانست و در عین حال درباره صادرات برق به عراق و برنامه‌های ترانزیتی ایران توضیح داد: به دلیل محدودیت‌های تحمیلی ناشی از تحریم‌ها، در حال حاضر هیچ گونه صادرات برقی به عراق صورت نمی‌گیرد. سختگوی صنعت برق افزود: جمهوری اسلامی ایران آمادگی کامل دارد در صورت رفع محدودیت‌های ناشی از تحریم‌ها، با استفاده از ظرفیت‌های ترانزیتی از کشورهای دارای مازاد انرژی، نقش خود را به‌عنوان هاب انرژی منطقه ایفا کند و این همکاری‌ها را از سر بگیرد. معاون وزیر نیرو در سراسر مدیریت ناترازی انرژی در نیمه دوم سال اظهار داشت: با توجه به محدودیت‌های موجود در تأمین گاز نیرو و کاهش سرد سال، سیاست‌گذاری‌ها به سمت تنوع‌بخشی به منابع تأمین انرژی سوق یافته است.

رجبی مشهدی با بیان اینکه شرکت‌ها و صنایع بزرگ به‌ویژه پتروشیمی‌ها می‌توانند با تکیه بر سازوکارهای جدید، مورد نیاز خود را به‌طور مستقیم از طریق واردات از کشورهای همسایه تأمین کنند، از ترکیه، جمهوری آذربایجان و ترکمنستان به عنوان کشورهای طرف قرارداد با ایران برای تأمین برق نام برد و تأکید کرد: این راهکار نه تنها برای صنایع سودآور است، بلکه به پایداری شبکه سراسری برق کشور نیز کمک می‌کند. سختگوی صنعت برق با بیان اینکه شهرک‌های صنعتی می‌توانند روز تعطیل جمعه را به روزهای عادی هفته که برق شهرک قطع می‌شود، منتقل کنند، اظهار داشت: در این صورت صنایع مستقر در شهرک‌های صنعتی می‌توانند در روز جمعه با حداکثر ظرفیت عملیاتی خود فعالیت و سقف تولید خود را به‌طور کامل حفظ کنند.

مدیرعامل توانیر:

بسته زمستانی صنعت برق از ابتدای مهر ابلاغ می‌شود

مدیرعامل توانیر با اشاره به آغاز برنامه‌ریزی‌های صنعت برق برای عبور از فصل زمستان، گفت: با توجه به وابستگی بخشی از تأمین برق کشور به وضعیت شبکه گاز، بسته زمستانی صنعت برق از ابتدای مهرماه تدوین و برای اجرا به واحدهای مختلف ابلاغ خواهد شد.

به گزارش اقتصادسرمآمد، محمد السهداد - مدیرعامل شرکت توانیر - در نشست سیاست‌گذاری پویش ۲۵ درجه، قرار همدلی با اشاره به هفت ماه فعالیت خود در این مسئولیت اظهار کرد: در این مدت، با وجود شرایط سخت و رخدادهای مختلف، روند خدمت‌رسانی و اجرای پروژه‌های توسعه‌ای در صنعت برق متوقف نشد.

وی با اشاره به گستردگی شبکه برق کشور گفت: صنعت برق وظیفه خدمت‌رسانی در پهنه وسیعی از کشور را بر عهده دارد و بیش از یک میلیون کیلومتر شبکه برق، حدود ۶۰۰ هزار کیلومتر کابل و بیش از ۱۰ میلیون چراغ روشنایی در سطح کشور وجود دارد که نگهداری و بهره‌برداری از آنها نیازمند فعالیت مستمر و شبانه‌روزی است. مدیرعامل توانیر با اشاره به آسیب‌های وارده‌شده به زیرساخت‌های صنعت برق در جریان جنگ، گفت: به دلیل گستردگی شبکه و خدمات صنعت برق، این بخش نیز از آسیب‌های تصیبت ناماند و تعدادی از ساختمان‌ها و تأسیسات شرکت‌های برق مورد اصابت قرار گرفتند؛ به‌طوری‌که برخی از همکاران همچنان به‌صورت موقت در محل‌های دیگری مستقر هستند. با وجود همه محدودیت‌ها و شرایط دشوار موجود، نه‌تنها خدمت‌رسانی متوقف نشد، بلکه پروژه‌های توسعه‌ای نیز به‌صورت مستمر دنبال شد. وی یکی از مهم‌ترین دستاوردهای این دوره را رشد بیش از چهار برابری ظرفیت انرژی‌های تجدیدپذیر عنوان کرد و گفت: در کنار توسعه نیروگاه‌های تجدیدپذیر، حدود ۲۰۰۰ کیلومتر شبکه انتقال و فوق توزیع به شبکه کشور اضافه شد و ۷۵۰۰ مگاوات امپر نیز به ظرفیت پست‌های برق افزوده شد.